

straně po předchozím přečtení ku podpisu předloženého, nemohla býti nesrozumitelnou, poněvadž hlavní důraz spočívá na slovech »vaše sídlo«, jímž rozuměti dlužno B., a věta neklade na smluvníka požadavku vyšších schopností mimo toho, by při jejím předčítání před podpisem smlouvy sledoval přesně a pozorně její smysl. Tvrzení napadeného usnesení, že v tomto případě nenastala výslovná úmluva o příslušnosti soudní, aspoň ne ústní, jest bezpodstatnou, poněvadž došlo řádně k úmluvě písemné po rozumu Šu 886 obč. zák. podpisem listiny ze dne 13. prosince 1924 žalovanou stranou. Poněvadž podstatnou součástí této písemné úmluvy byla též napadená věta o soudní příslušnosti, bylo napadené usnesení změněti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu ze správných důvodů napadeného usnesení, k nimž vzhledem k vývodům dovolacího rekursu

d o d a l:

Poukaz stěžovatelův na zdejší rozhodnutí čís. sb. 3661 není případným, neboť v případě onom šlo o podpis listiny, obsahující prorogační doložku, aniž by byla strana listinu tu byla dříve četla anebo aniž by jí byla dříve přečtena. V tomto případě jest však zjištěno, že prodejní příkaz, obsahující tuto doložku, byl stěžovateli přečten, a soud první stolice vychází při svém usnesení výslovně z toho předpokladu, že mu onen tiskopis byl přečten i s větou o příslušnosti, neshledává v tom však výslovnou úmluvu jen proto, že míní, že stěžovateli, jenž prý není právnický vzdělán ani alespoň v soudních věcech sběhlým, byla tato věta nesrozumitelná. Poukazuje-li stěžovatel na to, že o doložce, vztahující se na příslušnost soudu, nebylo vůbec jednáno, nevyklučuje to náležitosti Šu 104 j. n., že musí jíti o úmluvu výslovnou. Náležitosti té jest vyhověno, byla-li stěžovateli ona listina s doložkou čtena a tento ji pak později na důkaz svého souhlasu podepsal, neboť úmluva jest »výslovnou«, byl-li dán souhlas k ní ústním projevem anebo podpisem přečtené listiny, jenž jest rovněž zevním projevem souhlasu na rozdíl od souhlasu, na který lze souditi bez jeho projevu jen z konkludentního jednání strany.

Čís. 5564.

Hypotekárním věřitelům přísluší zástavní právo na požární náhradě, již nebylo použito k novostavbě budovy, nechť si podle stanov pojišťovny má býti náhrady k novostavbě použito, ale přece se tak nestane, nechťsi jí k novostavbě použito býti nemusí. Povinnost pojišťovny vůči hypotekárním věřitelům řídí se však pojišťovací smlouvou. Jmenovitě není pojišťovně po zákonu uložena povinnost, by sama pátrala, zda jsou tu hypotekární věřitelé, kteří by si mohli osobovati zástavní právo na požární náhradu, a by je sama upozorňovala na právo zaručené jim dvorským dekretem ze dne 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s. Dokud nenabude účinnosti § 79 poj. zák., platí o povinnostech pojišťovny vůči hypotekárním věřitelům a o dosahu práva na požární náhradu předpisy pojišťovacích podmínek.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1925, Rv I 1215/25.)

Barbora M-ová pojistila roku 1921 svůj dům čp. 123 u žalované pojišťovny na 75.000 Kč. Dne 2. května 1922 byla zničena střecha domu čp. 123 požárem, načež žalovaná pojišťovna vyplatila Barboře M-ové odškodné 15.395 Kč. Barbora M-ová nepoužila vyplacené náhrady ku znovuzřízení střechy domu. Pro žalobce vázly na domě čp. 123 knihovní pohledávky, pro něž vedl exekuci vnučenou dražbou. Do rozvrhového řízení byla pojata též náhrada 15.395 Kč, vyplacená žalovanou pojišťovnou Barboře M-ové, a ježto pohledávky žalobcovy nebyly nejvyšším podáním kryty, přikázal exekuční soud rozvrhovým usnesením ze dne 16. ledna 1924 žalobci na částečnou náhradu zbytku jeho pohledávek též oněch 15.395 Kč. Žalobu, již domáhal se na žalované pojišťovně zaplacení 15.395 Kč, odůvodňoval žalobce tím, že žalovaná neměla náhradu vyplatiti Barboře M-ové, leč jen za souhlasu zástavních věřitelů, nebo měla odškodné složit na soudě bez ohledu, zda byla pojistka vinkulována nebo soudní záповeď dána, čili nic. **Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody:** Skutečnost, že byla náhrada škody z požáru 15.395 Kč přikázána rozvrhovým usnesením žalující straně, nedává jí oprávnění k tomu, by vymáhala zaplacení na žalované, poněvadž jde tu o rozvrh peníze, jež exekuční soud pokládal za složený tím, že byl Barboře M-ové vyplacen, čemuž navzděčuje skutečnost, kterou soud podle exekučních spisů zjišťuje, že strana žalovaná nebyla ani zpravena o rozvrhovém roku, ani jí nebylo rozvrhové usnesení doručeno, a nikoli o přikázání pohledávky za stranou žalovanou jako poddlužníkem ve smyslu §u 294 a 303 ex. ř. Jest tedy otázkou, zda vzhledem k tomu, že podle rozvrhového usnesení má požární odškodnění sloužiti k částečné úhradě žalobcovy pohledávky podle zásad dvor. dekretu ze dne 18. července 1828 čís. 2354 sb. z. s., jest uplatňovaný nárok proti straně žalované přes to, že žalovaná požární odškodné již Barboře M-ové vyplatila, odůvodněn. Citovaný dvorní dekret ustanovuje nepřipustnost postupu soudní záповeďí a exekuce na požární odškodnění, které má býti věnováno znovuzřízení budov, ohněm poškozených, a, nařizuje všeobecné prohlášení této normy, dodává: »Poněvadž tomuto ustanovení za základ slouží úmysl, by odškodného bezpečně dle jeho účelu bylo použito na znovuzřízení poškozených budov, a by zvláště hypotekární věřitelé v opačném případě nebyli zkráceni na svých zástavních právech, musí zároveň býti o to dbáno, by tam, kde již jsou společnosti pro pojišťování proti ohni, pojišťovací společnosti nejen toto nové nařízení dodatně do svých stanov zařadily, nýbrž také další návrh zemské vládě učinily, jakým způsobem by bylo zabezpečiti použití odškodnění ke zřízení budov a jaké doplňující ustanovení za tím účelem by mělo býti do stanov pojato, a rovněž tak budiž na to u nově zřizovaných podniků pro pojišťování proti ohni při návrzích stanov brán patřičný zřetel. Plenissimárním rozhodnutím bývalého nejvyššího soudního dvoru ve Vídni ze dne 8. června 1904, čís. 179 (judikát čís. 162), Gl. U. 2717 byla vyslovena k citovanému dvornímu dekretu tato právní zásada: »Ustanovení dvorního dekretu ze dne 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s., dle něhož v případě, že nedojde k opětovnému zřízení shořelé a proti škodě ohněm pojištěné budovy, hypotekární věřitelé na zástavním právu nemají býti zkráceni a z toho ply-

noucí důsledek, že přísluší hypotekárním věřitelům zástavní právo na pojištěném penízi, jehož nebylo použito ke znovuzřízení budovy, platí i po tom, co vstoupil v platnost exekuční řád ze dne 27. května 1896, čís. 79 ř. zák., leč že by tu byly podmínky pro použití §u 290 čís. 2 ex. ř. Tomuto právnímu stanovisku nutno přisvědčiti. Jiná jest však otázka, jaké závazky a povinnosti z toho plynou pro stranu žalovanou, zda zejména ty, které uvádí strana žalující. Není zákonného předpisu, ze kterého by se dala i jen obdobně odvoditi povinnost žalované strany, by se starala o to, zda váznou na pojištěném domě hypotekární pohledávky, a že i bez tohoto zjištění měla žalovaná strana povinnost v každém případě peníze složiti na soudě. Povinnost taková zejména nejen nedá se odvoditi ani z dvorního dekretu ze dne 18. července 1828, čís. 2354, ale ukládati ji straně žalované bylo by proti znění tohoto ustanovení, které tím, že přikazuje, že musí býti dbáno toho, aby případná opatření k ochraně hypotekárních věřitelů byla pojata do stanov pojišťovacích společností, zřejmě k tomu směřuje, že pojišťovacím společností nemají býti ukládány povinnosti mimo jejich stanov, a že v tom směru, o nějž tu jde, jsou směrodatnými stanovy společnosti, pokud obsahují ve smyslu příkazu dvor. dekretu případné opatření. Ve všeobecných pojišťovacích podmínkách pro požární pojišťování strany žalované, schválených výnosem ministerstva vnitřní záležitostí ze dne 24. července 1922, na základě kterých i s Barborou M-ovou nesporně uzavřena pojišťovací smlouva, obsaženo jest v projednávaném směru (čl. 25) toto ustanovení: »Při pojištění budov platí se odškodné, vystaví-li se budova znovu, toliko na znovuzřízení pojištěné budovy nebo na doplnění pojištěného příslušenství a placení odškodného může býti na pojišťovateli žádáno teprve tehdy, je-li zabezpečeno, že peněz bude upotřebeno dle jejich určení. Má-li bez této jistoty býti placeno, nebo nevystaví-li se znova budova, může placení nastati jen se svolením věřitelů, kteří své zástavní právo ohlásí pojišťovateli před nastoupením pojištěné příhody...« Podle tohoto článku pojišťovacích podmínek, ježto strana žalující ani netvrdí, že své zástavní právo žalované straně ohlásila, nebo že tak učinil jiný zástavní věřitel, takže by byl nastal případ složení u soudu ve smyslu §u 307 ex. ř., byla žalovaná strana nejen oprávněna, nýbrž i povinna, Barboře M-ové odškodné vyplatiti a nelze jí přičítati opomenutí, které by opravňovalo žalobce, by na ní žádal ať přímo vzhledem k ustanovení cit. dvor. dekretu, nebo z titulu náhrady škody zaplacení zažalovaného peníze. To není nikterak v rozporu se zásadou, kterou, jak výše uvedeno, vyvodil cit. judikát nejvyššího soudního dvoru z dvorního dekretu, neboť jde tu jen o to, že se měl žalobce sám o bezpečnost svých pohledávek hypotekárních starati, a své právo zástavní na požárním odškodném včas uplatňovati. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Dvorní dekret ze dne 18. června 1828, čís. 2354 sb. z. s. stanoví, že má požárních náhrad použito býti ku znovuzřízení poškozených budov, a nemají v opačném případě býti hypotekární věřitelé zkráceni na svých právech zástavních. Z toho plyne, že požární náhrada jest náhradním kapitálem za ohněm zničenou nebo znehodnocenou realitu, na který samo sebou přechází zástavní právo věřitelů, jichž pohledávky jsou na realitě zajištěny.

Následkem toho mohou tito věřitelé žádati, aby z tohoto náhradního kapitálu byli uspokojeni dle svého knihovního pořadí, pakliže z reality samé nedostalo se jim úplného krytí. V tomto případě jedná se dle požární pojistky o požární náhradu, která měla sloužiti ku znovuzřízení shořelého domu a měla býti vyplacena jen, je-li zabezpečeno, že náhrady požární bude upotřebeno dle jejího určení. Ovšem že v pojišťovací smlouvě jest též uvedeno, že, má-li bez této jistoty býti placeno nebo, nevystaví-li se znovu budova, může vyplacení požární náhrady nastati jen se svolením věřitelů, kteří své právo ohlásili pojišťovateli před nastoupením pojistné příhody. Ale toto ustanovení váže jen pojištěnce a pojišťovnu, nemá však účinku vůči třetím osobám, pro které platí jen zákon. Takového zákona však dosud není, ježto ustanovení §u 79 pojišťovacího zákona, dle kterého pojišťovna odškodné může vyplatiti i bez jistoty, že pojištěná budova se znovu zřídí, jen se svolením věřitelů, kteří své zástavní právo pojišťovateli ohlásí před nastoupením pojišťovací příhody, není ještě účinné. Z toho plyne, že pro hypotekární věřitele dosud platí dvorní dekret, dle kterého hypotekárním věřitelům přísluší právo zástavní na požární náhradu. Bylo proto povinností pojišťovny, by, než odškodné vyplatila vlastníci shořelé budovy, se přesvědčila, zda nejsou zde hypotekární věřitelé, jejichž právo zástavní přešlo na požární náhradu. A tu by se byla přesvědčila, že na shořelém domě váznou hypotekární pohledávky, jimž přísluší nárok na požární náhradu. Dle toho měla se zaříditi a náhradu na soudě pro hypotekární věřitele dle §u 1425 obč. zák. složiti. Toho však žalovaná neučinila a tím zavinila, že žalobci nebyl z požární náhrady zaplacen peníz 15.395 Kč, který mu byl rozvrhovým usnesením přikázán. Je proto žalovaná povinna tuto škodu žalobci ve smyslu §u 1295 obč. zák. nahraditi.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Nejvyšší soud nemá příčiny a nenašel jí ani ve vývodech žalované pojišťovny, by se odchýlil od dosavadního stálého rozhodování, došedšího výrazu v judikátu ze dne 8. června 1904, čís. 162, že dvorským dekretem ze dne 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s. bylo stanoveno právní pravidlo toho obsahu, že hypotekárním věřitelům přísluší zástavní právo na požární náhradu, již nebylo použito k nové stavbě budovy. Dovolatelčin výklad, že toto pravidlo právě podle judikátu platí jenom, když tu není předpokladů pro použití §u 290 čís. 2 ex. ř., že však v tomto případě předpoklady ty tu jsou, poněvadž požární náhrady nemusilo býti použito ku znovuzřízení pojištěného domu, jest v rozporu s obsahem judikátu, neboť týž dovozuje v důvodech způsobem vylučujícím každou pochybnost, že zástavní právo hypotekárních věřitelů přechází na požární náhradu jak v tom případě, že podle stanov pojišťovny má býti náhrady použito k nové stavbě, ale přece se tak nestane, tak i tehdy, když jí k nové stavbě použito býti nemusí. Leč uvedené právní pravidlo samo o sobě nestačí, aby žalobě bylo vyhověno. Podle samého pojmu zástavního práva, lze z něho dovoditi jenom právo hy-

potekárního věřitele na zaplacení z požární náhrady, a právu tomu odpovídající povinnosti vlastníka nemovitosti, by trpěl zaplacení zástavního věřitele z požární náhrady. Povinnosti pojišťovny neřídí se tímto právním pravidlem, nýbrž pojišťovací smlouvou, mimo níž nemůže ani pojistník jako přímá smluvní strana, ani hypotekární věřitel, jako třetí osoba, které má být smlouva na prospěch, nabýti vůči pojišťovně žádných práv. Že tato zásada byla uznávána již při vydání dvorského dekretu ze dne 18. července 1828, čís. 2354 sb. z. s., plyne jasně z dějin tohoto dekretu vyličených Maxem Leindörferem v čís. 5 a 6 Juristische Blätter 1905. Jmenovitě nelze ze zástavního práva hypotekárního věřitele dovoditi povinnost pojišťovny, by sama pátrala, zda jsou tu hypotekární věřitelé, kteří by si mohli osobovati právo zástavní na požární náhradu, a aby je sama upozorňovala na právo, zaručené jim dvorským dekretem. Nejlépe to patrně ze srovnání § 79 pojišťovacího řádu ze dne 22. listopadu 1915, čís. 343 ř. zák. a § 79 zákona o pojišťovací smlouvě ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. Ačkoliv oba právní předpisy mají ve svém čele stejnou zásadu, že se zástavní právo na pojištěné budově vztahuje i na nárok na požární náhradu proti pojišťovně, ukládají pojišťovně povinnosti podstatně různé. Onen předpis stanovil, že náhrada smí být pojištěnci vyplacena jenom se svolením zástavních věřitelů, kterým v čas požáru příslušelo zástavní právo, a ukládal pojišťovně, by si sama vyžádala jejich souhlas, podle druhého předpisu jest vyplacení náhrady vázáno na souhlas pouze oněch věřitelů, kteří již před požárem vinkulovali pojistku, ohlásili sami tedy pojišťovně své zástavní právo i svou vůli, je uplatniti. Mimo právě zmíněné, navzájem si odporující dva předpisy, z nichž první nenabyl nikdy účinnosti a druhý není ještě účinným, nebylo a není ani velícího ani dispositivního zákonného ustanovení, které by upravovalo povinnosti pojišťovny k zástavním věřitelům. Přes to není však ponecháno smluvní svobodě stran a bdělosti každého jednotlivého věřitele, jakým způsobem mají být chráněny jeho zájmy vůči pojišťovně a zabezpečeno uplatnění jeho práva na požární náhradu. Dvorský dekret ukázal cestu, jakou se to má státi, nařídív, aby ustanovení, potřebná k zabezpečení práv zástavních věřitelů, byla pojata do stanov pojišťovacích spolků; nynější pojišťovací regulativ ze dne 5. března 1896, čís. 31 ř. zák. vyhrazuje pak schválení pojišťovacích podmínek každé pojišťovny vůbec a jmenovitě i ustanovení ohledně splnění jejich závazků státní správě a zavazuje pojišťovnu, ujednávat pojišťovací smlouvy jenom podle schválených podmínek (§§ 10, 11 čís. 5, 15, 16, 27, 38, 39 poj. reg.). Dokud nenabude účinnosti velící předpis § 79 zákona o pojišťovací smlouvě čís. 501/1917, platí o povinnostech pojišťovny vůči hypotekárním věřitelům a o obsahu zástavního práva na požární náhradu předpisy pojišťovacích podmínek každé jednotlivé pojišťovny, a také nárok žalobcův lze posuzovati výhradně jenom podle pojišťovacích podmínek žalované pojišťovny, které byly schváleny výnosem ministerstva vnitra ze dne 24. července 1922 a jsou částí pojišťovací smlouvy. Podle § 25 těchto podmínek potřebuje pojišťovna k vyplacení odškodného v případě, že se budova znovu nevystaví, svolení jenom těch zástavních věřitelů, kteří jí ohlásili své zástavní právo před pojistnou příhodou. Jelikož žalobce tak ne-

učinil, směla pojišťovna vyplatiti požární náhradu pojištěnci i bez jeho svolení, a neporušila výplatou povinností uložených jí vůči žalobci jako zástavnímu věřiteli. Žalobní nárok na nové vyplacení náhrady k rukoum žalobce není po právu ani mocí práva zástavního, neboť to pominulo tím, že náhrada byla řádně vyplacena již pojištěnci, a předmět zástavy tak zanikl, ani z důvodu náhrady škody, neboť pojišťovna neporušila výplatou náhrady k rukoum pojištěnce převzatých závazků. Dovolání žalované pojišťovny proti odsuzujícímu rozsudku odvolacího soudu jest pro nesprávné právní posouzení dle Šu 503 čís. 4 c. ř. s. opodstatněno.

Čís. 5565.

Předpis Šu 225 c. ř. s. ohledně rozsudků pro zmeškání vztahuje se jak na odvolání, tak na rekurs i dovolání.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1925, Rv I 1524/25.)

Nejvyšší soud odmítl dovolání.

Důvody:

Podle Šu 225 c. ř. s. nemá okolnost, že nastaly soudní prázdniny, vlivu na počátek a uplynutí konečných lhůt v řízení opravném proti rozsudkům pro zmeškání. Zákon nerozeznává, o jaký opravný prostředek jde, nýbrž mluví docela všeobecně o konečných lhůtách v řízení opravném. Platí proto jeho předpis pro všechny opravné prostředky, následkem kterých rozsudek opravným řízením probíhá, tedy jak pro odvolání, tak pro rekurs a dovolání. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje okolnost, že zákon v Šu 225 c. ř. s. jednáje o vlivu soudních prázdnin na opravné řízení, používá množného čísla »konečných lhůt«, kdežto v dalších dvou případech v témže odstavci používá jednotného čísla. Nasvědčuje jí dále okolnost, že zákon mluví o opravném řízení, čímž jasně naznačuje, že má na mysli všechny stupně dalšího řízení, ke kterému rozsudek pro zmeškání může dáti podnět, tedy nikoli snad jen nejbližší opravný prostředek proti němu přípustný jako odvolání nebo rekurs, nýbrž i opravné prostředky proti rozhodnutí odvolacího soudu na třetí stolici. Nasvědčuje jí konečně výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 2. června 1914, čís. 43 věst. k nové úpravě §§ 223—225 c. ř. s. ve znění čís. nař. ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. Ten praví, že dodatkem Šu 223 c. ř. s. bude pro budoucnost dána možnost, by v soudních prázdninách všechny spory, i když nebyly prohlášeny věcmi feriálními, byly přivedeny až ke konečnému vyřízení, když se nestaly spornými, a že úprava Šu 225 c. ř. s. byla zařízena tak, jak se stalo, proto, by (před procesními úkony v druhém odstavci vyjmenovanými) nenastala déle trvající přestávka, která by výhodu, dosíci exekučního titulu i o prázdninách, zase zrušila, pročež není-li úmyslu rozhodnutí napadati, nemá nastoupení právní moci býti soudními prázdninami oddalováno. I tyto vývody výnosu dopadají stejně jak na odvolání, tak na rekursy a dovolání. V pro-